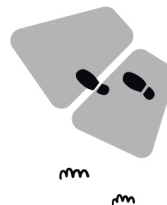
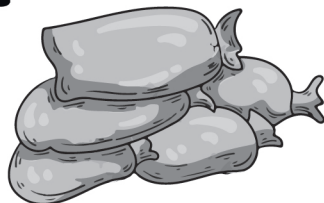
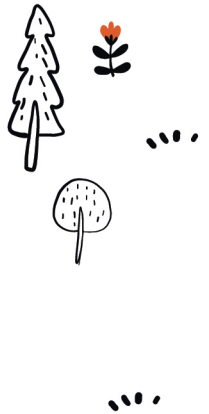

Voita tulva!

Peliohjeet

Veera ja Niko asuvat viihtyisässä Vitsauksenperän kylässä. Vaikka kylä on kaunis ja hyvä asuinpaikka, sen asukkaat kohtaavat asuinympäristössään toisinaan erilaisia vaaroja, kuten maastopaloja, tulvia, maanjäristyksiä ja jopa pandemioita. Veera ja Niko ovat kuitenkin oppineet, että niistä selvitään paremmin, kun yhteisö on ennalta hyvin valmistautunut ja järjestäytynyt sekä tietää, miten toimia. Onnettomuuksiin valmistautuminen auttaa asukkaita toimimaan tehokkaammin hätätilanteessa ja auttamaan toisiaan vaaratilanteessa. Katsotaan, kuinka hyvin he osaavat toimia hankalissa tilanteissa, ja pohditaan, mitä opittavaa meillä voisi olla. Valittavana on neljä erilaista vaaratilannetta: tulipalo, tulva, pandemia ja maanjäristys.

Tulvapelin taustatarina

Veeran ja Nikon kotikaupunki on joen rannalla. On kaunis keväinen keskiviikkopäivä. On satanut taukoamatta viikon verran, mutta nyt aurinko vihdoinkin paistaa. Niko on vilustunut, sillä hän kastui läpimäräksi sateessa kävellessään koulusta kotiin muutama päivä sitten. Hänen on siis oltava kotona. Nikon mummi hoitaa häntä sillä välin, kun hänen vanhempansa ovat töissä. Veera on koulussa ja tekee tunneilla muistiinpanoja Nikoa varten. Hän soittaa joka päivä Nikolle ja kertoo, mitä tunneilla on tehty ja mitä on tullut läksyksi.

Puhelin soi juuri, kun Niko lopettelee aamiaista. Soittaja on hänen äitinsä, joka puhuu Nikon mummin kanssa. Mummi näyttää hieman huolestuneelta puhelun aikana, mutta Niko huomaa, että hän yritti pysyä rauhallisena Nikon takia. Mummi kertoo, että viime viikon sateen takia jokeen laskevat vuoristopurot ovat täynnä vettä, ja joen odotetaan tulvivin joissakin osissa kaupunkia. Viranomaiset ovat estäneet liikenteen kulun, joten Nikon vanhemmat eivät pääse kotiin töistä kovin nopeasti. Nikon kotitalo on aivan joen vieressä. Nikon mummi ottaa vaatekaapista repun ja pyytää Nikoa valmistautumaan evakuointiin pakkaamalla reppuun kaikki välttämättömät tarvikkeet, sulkemaan ovet ja ikkunat, katkaisemaan sähköt ja kaasuhanan ja odottamaan, että pelastajat tulevat evakuoimaan asukkaita. Nikon äiti oli kertonut, että pelastajien pitäisi saapua paikalle puolen tunnin kuluttua.

Veerakin lähettää Nikolle tekstiviestin: samoin tehdään myös koulussa. Rehtori oli keskeyttänyt matematiikan tunnin ja pyytänyt opettajaa valmistelevaan lapsia evakuointiin. Oppilaiden pitää pakata reppunsa, mennä jonoon ja lähteä lähimpään evakuointikeskukseen opettajan kanssa. Rehtori kertoi myös, että sillä välin, kun he ovat evakuointikeskuksessa, kaupungin palomiehet, pelastustoimi ja vapaaehtoiset alkavat rakentaa hiekkasäkeistä patoa joen viereiselle tulva-alueelle. Jos he onnistuvat saamaan sen valmiiksi ennen joen tulvimista, kaupunki pelastuu tulvalta.

Opittavia sanoja:

tulva, pato, hiekkasäkit, evakuointi, selviytymispakkaus

Peliohjeet opettajille/kouluttajille/vanhemmille

Pelin tarkoitus on opettaa lapsille hätätilanteessa toimimiseen liittyviä perustietoja ja -taitoja. Lapset pelaavat yhdessä joukkueina taistellen tulvaa vastaan.

Jos pelaajat ovat **5–7**-vuotiaita, kannattaa valita pelin helpompi versio, eli kysyä vain helpompia ikätasoisia kysymyksiä ja vaikeuttaa peliä lisäkysymyksillä ja tehtävillä myöhemmin.

Hieman vanhempien pelaajien (**8–10**-vuotiaat ja sitä vanhemmat) ollessa kyseessä peruspeliä voi vaikeuttaa lisäkysymyksillä ja -tehtävillä.

Peliin tarvitaan 3–5 pelaajaa tai 3–5 joukkuetta. Kun pelaajat pelaavat joukkueina, täydennä peliä silloin kysymyksillä ja/tai tehtävillä, jotta kaikki lapset tuntevat pääsevänsä mukaan peliin. Joukkueille voi myös osoittaa yhteisiä tehtäviä tai kysymyksiä.

Peruspelin ohjeet:

- 1** Kokoa pelilauta numeroiden mukaan. Lapset voivat halutessaan värittää pelilautaa ja tehdä siitä enemmän oikean kylän tai kaupungin näköisen. Aseta pienet siirtokortit kuvapuoli alaspäin. Neljä pelaajaa (vapaaehtoiset, koululaiset, Niko ja mummi, tulva) asetetaan niille kuuluviin aloituspaikkoihin pelilaudalle.
- 2** Jos ryhmä on iso, jaa se kahden tai useamman pelaajan joukkueisiin ryhmän koon mukaan.
- 3** Ensimmäinen pelaaja aloittaa kääntämällä yhden pienistä siirtokorteista, joka näyttää, ketä pelihahmoista pitää siirtää ja kuinka monta askelta. Siirrä pelihahmoa. Laita pienet kortit syrjään.
- 4** Kun pelaaja osuu kysymyksen tai tehtävän kohdalle, käännä kortti kysymys- tai tehtäväkorttipakasta ja vastaa kysymykseen/tehtävään.
- 5** Kun pelaaja saavuttaa määränpään, seuraavan käännetty tulvakortti osoittaa askeleet, jotka tulvahahmon on kuljettava taaksepäin etenemisen sijaan. Se on palkinto joukkueille polun loppuun kulkemisesta.
- 6** Jos tulvahahmo ehtii määränpäähänsä ennen muita, kaikki pelaajat häviävät. Kaikkien muiden pelihahmojen (vapaaehtoiset, koululaiset, Niko ja mummi) on saavuttava määränpäähän ennen tulvaa, jotta suuronnettomuus vältetään ja peli tulee voitetuksi.

Tulvapelin pelilauta

Kysymyksiä 5-7-vuotiaille /aloitus- ja lisäkysymyksiä 8-10-vuotiaille

Valmistelee kysymyskortit. Aseta (pieniä) kysymyskortteja haluamiisi kohtiin pelilaudan polulle. Valitse korttien määrä sen mukaan, minkä arvioit riittäväksi omalle lapsiryhmällesi. Lapset astuvat korttien päälle satunnaisessa järjestyksessä. Kun lapsi osuu kortin kohdalle, käännä ohjeet sisältävä kysymyskortti. Pyydä lapsia vastaamaan ja lue sen jälkeen selitys.

kysymys
(pieni kortti)

- 1 K:** Pitäisikö sinun mennä tulvaveteen?
V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Vaikka tulva ei olisi vielä kovin suuri, se voi kasvaa, joten turvallisinta on poistua tulva-alueelta ja olla leikkimättä vedessä.

- 2 K:** Kannattaako sinun kieltäytyä lähtemästä kotoasi, kun pelastajat hakemaan sinua?
V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Jos pelastajat (poliisi, palomiehet, armeija) käskevät sinua poistumaan kotoasi, sinun pitäisi aina totella heitä. He tietävät tulvatilanteen sinua paremmin, joten lähde heidän mukaansa.

- 3 K:** Saavatko lapset poistua koulusta ilman opettajaa?
V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Kuuntele tällaisissa tilanteissa aina opettajaa, sillä hän tietää, minne pitää mennä (suojaan tai muuhun turvalliseen paikkaan).

- 4 K:** Pitäisikö sinun kuunnella vahvistamattomia uutisia ja levittää paniikkia?
V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Kuuntele aina aikuisia, eli opettajia, vanhempiasi tai poliisia. Älä pelottele kavereitasi, vaan noudata rauhallisesti aikuisen antamia ohjeita.

5 K: Pitäisikö sinun poistua kotoasi yksin evakuointitapauksissa?

V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Älä säikähdä ja lähde pakoon yksin, vaan pysy tutun aikuisen tai pelastajien mukana (poliisi, palomiehet, armeija), jos olet yksin kotona. Kuuntele heidän ohjeitaan.

6 K: Pitäisikö sinun huomioida ensiapulaukku selviytymispakkausta valmistellessasi?

V: Kyllä/**Ei**

Selitys: Jos aikuiset kertovat sinulle, että sinulla on aikaa ottaa mukaan useita tavaroita kotoasi, valitse käytännöllisiä asioita, kuten erityisesti ensiapulaukku tai lääkkeitä ja laastareita, joita sinä tai joku muu voi tarvita.

Kysymykset 8-10-vuotiaille lapsille

Valmistelemme kysymyskortit. Aseta (pieniä) kysymyskortteja haluamiisi kohtiin pelilaudan polulle. Valitse korttien määrä sen mukaan, minkä arvioit riittäväksi omalle lapsiryhmällesi. Lapset astuvat korttien päälle satunnaisessa järjestyksessä. Kun lapsi osuu kortin kohdalle, käännä ohjeet sisältävä kysymyskortti. Pyydä lapsia vastaamaan ja lue sen jälkeen selitys.

kysymys
(pieni kortti)

1 K: Miten sinun tulisi pukeutua evakuointikeskukseen mennessäsi?

V: 1. Ota paksuin omistamasi talvitakki mukaan

2. Pukeudu mukavasti ja

pue ylle useampi vaatekerros

Selitys: Evakuointikeskuksessa voi olla kuuma tai kylmä, joten on tärkeää, että voit riisua tai pukea lisää vaatteita tarpeen mukaan. Lisäksi jos päällimmäinen vaatekerros kastuu, voit riisua sen pois kuivien vaatteiden päältä.

2 K: Mitä selviytymispakkauksessa ei välttämättä tarvita?

V: 1. **Kolmea lempileluasi**

2. Ohutta ja lämmintä vilttiä

3. Alusvaatteita

Selitys: Vaikka lelut ovatkin tärkeitä, pakkaa ne mukaan vain, jos niille on tilaa. Hätätilanteessa leluja tärkeämpää on, että mukanas on puhtaita vaatteita ja viltti nukkumista varten.

3 K: Kuinka moneksi päiväksi pitäisi selviytymispakkaukseen varata hyvin säilyvää ruokaa?

V: 1. Viikoksi

2. **2-3 päiväksi**

Selitys: Valitse ruokia, jotka eivät pilaannu helposti ja säilyvät mahdollisimman pitkään, ja muista jättää reppuun riittävästi tilaa myös vedelle, vilteille ja lämpimille vaatteille.

4 K: Mitä sinun EI tulisi jättää kotiin evakuointitapauksessa?

V: 1. **Käteisrahaa ja arvoesineitä**

2. Matematiikan kirjaa

Selitys: Jos aikaa on, ota mukaan myös muita tärkeitä asioita, kuten rahaa ja pieniä arvoesineitä. Jos tulvavesi saavuttaa kotisi, on tärkeää, että tärkeimmät asiat ovat mukanas, eikä vesi tuhoa niitä.

5 K: Miten sinun tulisi kantaa reppua tai selviytymispakkausta?

V: 1. Kädessä

2. **Olalla tai selässä niin, että kädet jäävät vapaiksi**

Selitys: Ota mukaan mieluummin reppu kuin matkalaukku, sillä vaikka reppuun mahtuu vähemmän asioita, se on käytännöllisempi sellaisessa tilanteessa, jossa sinun on vaikka kiivettävä veneeseen, kuorma-autoon tai muualle, ja silloin, kun tavaroillesi ei ole paljon tilaa.

6 K: Mitä sinun pitää tehdä, kun olet päässyt evakuointikeskukseen?

V: 1. Alkaa itkeä

2. **Odottaa lisäohjeita evakuointiryhmältä**

3. Yrittää auttaa evakuointiryhmää sen työssä

Selitys: Älä pelkää. Evakuointiryhmän jäsenet ovat ammattilaisia, jotka tietävät, mitä tällaisissa tilanteissa pitää tehdä. Kuuntele heidän ohjeitaan tarkasti ja noudata niitä.

7 K: Ketä sinun tulisi kuunnella evakuointikeskuksessa ollessasi?

V: 1. Parasta kaveriasi

2. **Evakuointiryhmää**

3. Mummissi parasta kaveria

Selitys: Vaikka pidätkin kavereistasi ja luostat heihin, evakuointiryhmän jäsenet ovat ammattilaisia, joilla on koulutus hätätilanteessa toimimista varten. Joskus ihmiset säikähtävät ja tekevät säikähtäneenä väärä päätöksiä. Ammattilaiset osaavat pysyä rauhallisena ja toimia oikein, joten noudata aina heidän ohjeitaan.

8 K: Sinulla on vielä hiukan tilaa repussasi. Mitä sinun tulisi pakata?

V: 1. **Makuupussi**

2. Suurin nallasi

Selitys: Jos evakuointikeskuksessa täytyy viipyä jonkin aikaa, saatat tarvita makuupussin, joka on hyödyllisempi kuin pehmolelu. On tärkeää pysytellä lämpimänä, jotta ei vilustu, ja lelut odottavat sinua kotonasi, kun palaat takaisin tulvan mentyä ohi.

Tehtävät 8-10-vuotiaille lapsille - valitse työkalu

Jos haluat vaikeuttaa peliä hieman, voit käyttää kysymyskorttien lisäksi tehtäväkortteja. Käytä niin montaa korttia kuin arvioit riittävän ryhmällesi, ja pelatkaa peliä tavalliseen tapaan. Kun pelaaja osuu tehtävän kohdalle, käännä ohjeet sisältävä tehtäväkortti. Sammutusvälineet voidaan jakaa joukkueille, ja jos jollakin joukkueella ei ole tiettyä välinettä, pelaajat voivat vaihtaa niitä neuvottelemalla. Jos pelaajat eivät tarvitse työkaluja vastaamiseen, he voivat joko näytellä tehtävän tai etsiä ympäriltään esineitä, joista oikea vastaus muodostuu.

- A** Mitä sinun tulisi ensimmäiseksi ryhtyä pakkaamaan, kun saat tiedon evakuoinnista?

Selviytymispakkausta

Selitys: Joukkueet voivat valita työkalupinosta kolme tärkeintä asiaa omaan selviytymispakkaukseensa ja perustella, miksi valitsivat juuri ne.

- B** Mitä tarpeellista välinettä voit käyttää, jotta pelastajat löytävät sinut?

pilliä

Selitys: Jos jäät eristyksiin ja pelastajat eivät näe sinua, on hyvä idea puhaltaa pilliin, joka kuuluu paremmin kuin oma äänesi.

- C** Mitä sinun pitäisi kirjoittaa reppuusi tai selviytymispakkaukseesi?

Nimi ja osoite

Selitys: Siltä varalta, että kadotat tavarasi kaikessa kiireessä, niissä on hyvä olla nimesi ja osoitteesi, niin voit saada ne takaisin, jos joku löytää ne.

- D** Miten löydät evakuointikeskuksen?

Selitys: Noudata pelastajien, opettajien, tutun aikuisen tai television tai radion antamia ohjeita. Niissä kerrotaan, missä evakuointikeskus on ja miten sinne pääsee: kävellen, pelastajien auton kyydissä vai jotenkin muuten.

- E** Mitä sinun pitäisi sulkea/kytkeä pois päältä kotona ennen kuin sinut evakuoidaan? Mainitse vähintään kaksi asiaa!

Selitys: Kaasuhana, sähkö, liesi, muut sähkölaitteet, ikkunat, ovet.

- F** Kenen kanssa sinun tulisi poistua kotoa evakuointitilanteessa?

Selitys: Aikuisen perheenjäsenen, opettajan, evakuointiryhmän jäsenen (poliisi, armeija, palomiehet)

- G** Voitko pakata lempilelusi selviytymispakkaukseen?

Selitys: Vain jos se ei vie tilaa tärkeämmiltä esineiltä! Muista pakata tärkeimmät asiat ensin, ja pakkaa leluja vasta sitten, jos aikuiset sanovat, että niille on tilaa.

- H** Miksi evakuointikeskukseen on tärkeää mennä ryhmässä?

Selitys: Jotta voisitte auttaa toisianne. Aina on parempi kulkea ryhmässä, sillä ystävälläsi tai naapurillasi voi olla repussaan jokin tärkeä, sinulta unohtunut asia, ja he saattavat tuntea reitin evakuointikeskukseen sinua paremmin. Muista myös aina auttaa muita tarvittaessa. Jos joku vaikka käyttää pyörätuolia tai tarvitsee muuta apua, voit olla hänen sankarinsa!

- I** Mitä selviytymispakkauksessa pitäisi olla? Mainitse vähintään kolme asiaa!

Selitys: Henkilötodistus, arvoesineitä, käteisrahaa, pankkikortti, hyvin säilyvää ruokaa 2–3 päiväksi, litra juomavettä tai teetä, vuodenaikaan sopivat kengät, ulkovaatteet, alusvaatteita, hygieniatarvikkeita (saippuaa, hammasharja), säännöllisesti käytettävät lääkkeet, lääketarvikkeita, viltti, makuupussi tai patja, kannettava radio tai puhelin, pilli.